

ЧЕРВОНІ КОЛЮЧКИ.

Коли читаеш про мучеників Паризької Комуні, перед очима стають болгарські, українські, польські, румунські, литовські комуністи, розстріляні Цанковими, Пилсудським, Сметовою, сігурною.

Коли читаеш, як французька буржуазія виколовала парасолями очі полоненим комунаркам та як залюбки добивала ранених — перед очима стають відрубані голови китайських страйкерів в Шангаю.

Коли читаеш історію Паризької Комуні, перед очима стає сучасна класова боротьба пролетаріату.

Коли читаеш події з теперішньої класової боротьби й про її жертви — перед очима стає Паризька Комуня.

Коли читаеш про тюрми Каталонії, в яких згинуло тисячі комунарів, перед очима стають львівські Бригади, румунські тюрми в Жилаві, Галаті.

Коли читаеш про Тієра, перед очима стає Муссоліні, Цанков, Горті; а коли читаеш про Гагаїфе, перед очима лізе Пилсудський.

Коли читаеш, як Тієра залучився проти працюючих власної країни й нації з німецькими генералами Мольтке, Бісмарком, пригадуєш, як Горті залучився проти працюючих власної країни з румунськими боярами, як Скоропадський залучився проти українських робітників і селян з кайзерівськими юнкрами, як Петлюра залучився проти українського трудового народу з польською шляхтою, з Пилсудським, як Гинденбург, Штрессман шуляються з Бріаном, Чемберленом, радючих, що знищать Карла Лібікхста, Розу Люксембург.

Коли читаеш про Тієра, про його "уряд національної зради", перед очима стає "тимча-

совий уряд" Керенського, Мілюкова, Центральна Рада (ма-до бути — Зрада).

Коли читаеш про Тієра, перед очима стають його невдачі наслідники: Колчак, Денікін, Врангель, що зі всіма лущилися й проте на смітинках опинилися.

Тієр розстріляв комунарів в 1871 році, а Пуанкаре, Бріан боїться їх це й тепер.

Польська шляхта боїться навіть слова "комуніст" і в кожному найде його в книжці, того судить на шибеницю. Знає бо, що й польські комунари гинуть на барикадах в Парижі в 1871 році.

Колчак, Денікін, Врангель, Юденич, Керенський, Скоропадський, Петлюра не тому зломали свої шиї, що не уміли використати досвіду Тієра, але тому, що більшовики уміло використали помилки Паризької Комуні.

В 1871 році уряд Франції звернувся до Англії, щоб вона вихиторила революціонерів І. Интернаціоналу, які керували Паризькою Комунєю. Англіський уряд на це відповів: "Неможемо, бо у нас свобода".

Кілька тижнів тому назад уряд Англії звернувся з нотою до Радянського Союзу, щоб він заборонив пропаганду Ш. Интернаціоналу та Профінтер-у. Радянський уряд відповів: "Неможемо, бо у нас свобода".

Керенський прибув до Злучених Держав і зараз же по прибуттю дістав китицю квітів і... поличника.

Куркуленко.

Запрошення України на міжнародно виставу книги.

Центральне правління товариства "Міжнародна книга" звернулося до Академії Наук з пропозицією взяти участь у всенній міжнародній книжковій виставі в Лиську, в Німеччині. Вистава відбудеться 6. березня цього року. На виставі буде показано книжкову продукцію всього світу.

Академія Наук дала згоду та вже надіслала зразки своїх видань.

РІЖНІ ВІСТІ.

УКРАЇНСЬКИЙ КІНО-ГУРТОК В ПАРИЖІ.

В Парижі зачав функціонувати Український Кіно-Гурток, що має за ціль укладення контакту між європейською та українською кінографією. Гурток незабаром розпочне видавати бюлетень, присвячений українській кінопродукції та має улаштувати громадський перегляд останніх ліпших українських фільмів: "Тарас Трясило", Тарас Шевченко", "Свіжий вітер", "Алім", "Боротьба велетнів".

Головою гуртка є паризький режисер — Українець Евгений Деслау.

ЕПИСКОП БУДКА МАЄ ВИХАТИ З КАНАДИ.

Католицька газета "Америка" 26. ч. 26, що виходить в Злучених Державах, повідомляє, що канадійський греко-католицький єпископ має уступити і вихати до Риму. Новим греко-католицьким єпископом в Канаді має бути о. Тит Галуциньскій. До Америки приїде він перед великим разом з єпископом Богачевським (американським греко-католицьким єпископом, що вихав на деякий час до Європи). (Тит Галуциньскій, це васильяний монах, брат гімназійного учителя Михайла Галуциньского, теперішнього голови "Провітні" у Львові. — Ред. "У.Р.В.")

БУДУВАННЯ НОВИХ МЕТАЛЮРГІЧНИХ ЗАВОДІВ НА УКРАЇНІ.

Південна частина будувати в Маріуполі, на Україні, найбільший не тільки в Радянському Союзі, але й у Європі металургічний завод — цільно-тягнута труба для нафтової промисловості. Для заводу вже замовлено потрібне устаткування на загальну суму 3 мільйонів карбованців, а в Німеччині електроустаткування. В цьому році буде збудовано декілька заводських корпусів.

Загальна вартість нового заводу 25 мільйонів карбованців. Річний випуск труб досягатиме 6 мільйонів карбованців, а в перші роки 1 мільйон карбованців.

Правління гадає пустити повнотою завод не раніш, як через три роки, а частково він працюватиме вже через 2 роки. Всі виробничі процеси на заводі буде механізовано. Загальне число робітників складатиме не більше 2 до 3 тисячі осіб.

СТОРИНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ.

Порт Артур, Онт.

В неділю, 13. березня ц. р. в 8. годині вечером відбулося велике інтернаціональне протестаційне віче під керівництвом "Руси проч від Хіні".

Віче відбулося в великій філантроській Робітничій Дому на Бей вулиці в Порт Артурі. Сала вище згаданого Роба. Дому, що разом з галереєю містить 600 кресел, була заповнена по береги так, що ще й поверх сто людей могли стати із-за браку місця.

Віче отворив короткою промовою т. А. Гібсон. Він пояснив присутнім, що в Порт Артурі зорганізувався спеціальний комітет з ріжних робітничих організацій, як політичних, так й індустріальних юнів з обох міст Порт Артур і Форт Вільям. Цей комітет скликав це протестаційне віче. Коротко пояснив, що ми на це віче не прийшли оборонити Хіні, як націю, але ми оборонимо класову боротьбу робітників в Хіні, що ця боротьба у Хіні є нашою боротьбою і побіда робітників у Хіні є нашою побідою.

Тому робітничий протестує проти висилки війська з Канади до Хіні і кличе: "Руси проч від Хіні".

На вічу говорили бесідники в англійській, французькій і українській мовах. Першим бесідником був т. А. Говард від Незалежної Парті з Форт Артур. Другий бесідником на філантроській мові говорив т. Л. Говіма від Компарті Канади, А. К. Вінд говорив від "Індустріальних Робітничих Союзу". Від українського Агітпрому К.П.К. говорив т. П. Петелько, який сказав, що українські організовані робітники, приймають свій глас до цього протесту і разом з тусемніми робітниками протестують проти тих зарплатних зрощань, й висилки світового імперіалізму над хініським працюючим людом в його власній країні.

Далше говорив, що як робітників будуть спати, то може з тої боротьби в Хіні вибухнуть світова війна, що повториться історія 1914 р. Оборонимо робітників цього світа не допустити до другої війни, що це світового війни 1914 р. рани, неолопідше, це земля не висохла від крові, що пролилася.

Обов'язком сміливих робітників є осадити думки робітників по фабриках, заводах і на кожнім кроці, щоб всі робітники були проти війни.

Останнім бесідником був Ф. В. Лінсей від Незалежної Парті Праці з Форт Вільям.

На закінчення прийнято резолюцію проти висилки орунної сили з Канади на інтервенцію до Хіні.

Треба загалом на закінчення, що на віче прийшла делегація від хініського товариства і дала листа до віча, в якому був приїзд для всіх присутніх на вічу й разом подяка робітничим організаціям, що допомагають, визволенню працюючої класи в Хіні. На віче не прийшло більше хініських робітників тому, бо цього вечора вони мали свій мітинг в роковини смерті покійного вождя доктора Сун Ят-Сена.

Віче закінчилося в 11. годині вночі.

Робкор.

"ДВА СВІТИ" НА ПРОВІНЦІ.

Рідайна, Саск.

Штука це зеркала душі і культури сучасного життя. Автор докладає багато праці, щоб замалювати як світ людського життя. Завважи, що ми маємо ріжні світи, залежить від ідеології автора; а іштуки загальні, в котрих представляється загальне життя людей, а є також класові, де по-діється суспільство на дві класи.

В п'ятницю, 11. березня наш драматург виставив одну з цих класових іштук п. н. "Два світи". Автор докладає всіх сил, щоб відограти її як найліпше.

Беручи загалом, аматори грали не дуже, навіть в декотрих місцях виконали свої роля незначимо.

Морган був перенятим своєю ролю і виконав її дуже добре. Сміт грає добре. Мері грає вдовольно. Коли прийшло до тих снів, де вона сказала: "Чим скорше гиніть дитини, тим скорше прочиниться світ", автор публіка з одаушенним нагородою діє декілька дивилась в сторону суфлера. Дрейкер грає також добре. Ольга своєю грою викликала в глядачів сильне враження, коли вона сказала: "Будемо жити і боритись за спокій старих, немечників, і за майбутнє малих невинних голландців дітей". Грін грає добре, тільки бракувало йому більше рішучості. Коли він сказав: "Ми будемо жити і боритись за рівність і справедливість на землі", то на сцені загреміли олески. Марта грає добре, зворушаючи публіку тоді, коли Морган дає їй чек на 3 долари, щоб купила собі їсти, а вона відмовляється брати і каже: "Купити собі пане за тих 3 долари мотузку".

Публіка підчас три аматорів захоувала тишину (мабути тому, що дітей не було), хвіла декілька Морган розмовляв її своїми умілими злібностями.

І ще хочеться звернути увагу глядачів, що коли вони приходять побачити іштуку, то хай не глядять лише на сцену, що то за особи грають, але вглядівайтесь в зміст іштуки; вмійте критикувати її а тоді більше скористаете.

То-ж дайте виконанням захотіти, а вони певно будуть докладали більше старань, щоб виставити іштуку як найкраще.

К.

ПОДЯКИ ГОЛОВНОМУ ЗАРЯДОВІ Р.З.Т.

Гайкрест, Алта.

Цєю дорогою складаю ширю подяку Головному Зарядові Р.З.Т. за допомогу, яку я одержав за час моєї слабости на протязі двох і пів тижнів в сумі \$25.50.

Дякую ріжнок опікунам хорих і секретареві нашого відділу та взагалі всім товаришам, що відвідували мене підчас моєї недуги.

При цій нагоді кличу до всіх робітників і робітниць місцевости Гайкрест, щоб всі вони ставали в ряди робітничих організацій, а головним Р.З.Т., яке є єдиним ширим опікуном своїх членів робітників в час їхньої слабости, калітва чи навіть смерті. Ніхто не подбає про робітника, коли його постигне нещастя! Шпиталі й лікарі видурять від нього останній шент, коли-ж робітник їх не має, тоді вигонять його зі шпиталю а навіть із хати! Ніхто не покаже його — хіба що він подбає про себе самий і стане членом Р.З.Т. — тоді воно займеться ширю долею його і в найгірший бід допоможе морально й матеріально.

То-ж тямте про це, всі ви, "гнані й голоні", не надумайтесь довго, щоб вклиці не було за пізно.

Іван Куницький.

МОНОЛЬГ СТАРОГО ПАРТИЦЯ

Я вже старий, і спомини неначе прапори, встануть без краю... Я пам'ятаю той день чудової осінньої пори, коли як вибух, гнів проти пригноблення, насильства заклалося Міжнародне Товариство Робітників.

І враз мов сил прибавилося у нас, бо знали ми, що є десь оборонець робітничих мас, де на чолі сам Маркс.

І не боялись ми тюрми, й за волю помирали радо в бою, на барикадах.

І раптом — жах!

Нас ростерзали гади, неначе варвари, неначе гуноу, у дії Паризької Комуні...

І я вже старий, і спомини неначе прапори, встануть без краю... Я пам'ятаю той день чудової осінньої пори, коли як вибух, гнів проти пригноблення, насильства заклалося Міжнародне Товариство Робітників, заклалося Интернаціонал, Перший Интернаціонал!

І тільки згодом ми вставали всім народом, щоб разом виступати, борючись проти кати, капіталу.

Але хіба ми знали, що зробить нас в найгірший час цей Другий Интернаціонал, прихвостень капіталу? ... Та я не бия волю чолом, — земля-б йому кілок...

Але прийшов той день, той час, коли в останній раз нас Ленін об'єднав, поїмні під барабан пісень мільйон робітничих лав на штурм в останній бід за комунізм, за бурені!

І знов я першим став під стяг червоних робітничих лав, бо в нас тепер керманчик — Комінтерн. Хай живе Комінтерн!

Я вже старий, і спомини неначе прапори, встануть без краю... Я пам'ятаю той день чудової осінньої пори, коли як вибух, гнів проти пригноблення, насильства заклалося Міжнародне Товариство Робітників, де на чолі у нас був сам Маркс.

Микола Терещенко.

ДОЛЯ РОБІТНИКА.

Керей, Ман.

Подія, про яку хочу розказати, мала місце на сіпярській шляху 21/2 миль від Отербори, Ман. дня 5. березня цього року.

Люток секційних робітників виходили мотором на службу инспекції секцій по порозі постила їх хуртовина; хвилями було так, що не можна було видати на 100 футів. Добившись своєї границі, секційники почали вертати до дому. По дорозі стрінулися з регулярним фрактовим поїтом, якому одначе ввели зачатку вступитися з доріж. Постановили мотор на шини, робітники вступили в дальшу доріж зовсім безпечно, бо не сподівалися, що окрім регулярного фрактового поїту наїде ще другий фрактовець ("Фрейт") — нерегулярний — що різко коли треплеться на шій лінії.

І ось нещастя хотіло, що моторова

НОВИЙ ВІДДІЛ Р.З.Т.

Шалло, Онт.

Дня 6. березня ц. р. відбулося в Шалло, Онт. віче в справі заснування відділу Р.З.Т. Тов. С. Матвів виконав коротку промову, в якій висловив потребу й користі робітничої автономної організації.

Після цього прочитано статут Р.З.Т. і з черги присутньо до вісесю

Ерива, Алта.

Бажаю оцим висловити ширю подяку на сторінках "У.Р.В." відділові Р.З.Т. в Ерива, Алта. за його ширю поміч для мене старого й безпомічного в найгірший хвилі мого життя.

Кожний робітник і робітниця можуть собі уявити, як гірко старіше-пролетареві, який не має ні грошей, ні праці. Шукав я за працю — але хто сьогодні хоче старика до робо-

НОВІ НАУКОВО-ДОСЛІДЧІ ІНСТИТУТИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Цукровий інститут.

Рішено заснувати Цукровий Інститут в Києві, як в центрі цукрової індустрії.

До Інституту буде притягнено найкращі наукові сили не тільки Києва, але й інших міст України з тим, щоб інститут при зразковій роботі міг стати інститутом всеозначного значіння, об'єднуючи роботу інших науково-дослідчих цукрових інститутів, що є в С.Р.С.Р. Вже зараз порушено питання про оголошення киявського інституту за інститут всеозначного значіння.

Інститут водного господарства

В Києві організується науково-дослідний інститут водного господарства, який має вивчати водні багатства України, досліджувати надземні та підземні води України, складати відповідні мапи то-що. Він вивчатиме також ріки для водних шляхів і електрофікації.

Географічний інститут.

Цього року організується також в Харкові Український Географічний Інститут, завданням якого є: провадити науково-дослідну працю, у всіх ділянках загальної й описової географії, підготувати професорів для Вузів У.С.Р.Р., як і самостійних дослідників та мандрівників, обслуговувати експертизами державні та громадські установи, видавати періодичну та неперіодичну літературу по географії, видавати географічні мапи всіх типів і розмірів: по топографії, морській, стінній, підручні, спеціальні і т. ін.

Для організації інституту запрохано відомого українського проф. Степана Рудницького.

Організацією інституту вже зацікавилось багато закордонних вчених географів, що надіслали з цього приводу Рудницькому чимало запитів.

І. ЕРЕНБУРГ. ЛЮЛЬКА.

(Докінчення.)

Саме тоді Версальським шляхом двоє бистрих коней везли легкий повіз. То Франсуа д'Емонян вів свою суджену Габрієлю де Бонівет до прегарію Парижа. І ніколи Габрієля де Бонівет не була така гарна, як того дня. Тонкий овал її лица нагадував портрет старих фаворитських майстрів. На ній була одяг цитринові крапки, кружевами, плетеними в монастирі Мельхери. Мала парасолька хорошила її матову шкіру, крапки яблучного цвіту, від прямих лучів травневого сонця. Дійсно вона була найгарнішою жінкою Парижа, і, знаючи це,

безжурно усміхалася.

Як тільки приїхали до міста, Франсуа д'Емонян покликав першого прохожого жовніра своєї полку, якого стрінув, і спитав його, де саме знаходиться полонений з форту Святого Вінцентія. А коли любчики вийшли до Люксембурського саду і побачили старі цитучі каштани, площ над водограєм Медічі і чорних дроздів, що плигали по алейках, серце Габрієлі де Бонівет переповнилось щирьт ніжністю, і, стискаючи руку жениха, вона прошептала: — Любий, як гарно жити на світі!

Полонені, з-поміж котрих

що години виводили когось на розстріл, стрінули сотника з переляком, — кожний думав, що прийшла черга на нього. Але Франсуа д'Емонян не звернув на них уваги, він шукав малого комунара. Найшов його сплячого й легко копнув ногою. Хлопчина збудився і зразу став плакати, але потім, як тільки побачив веселе обличчя Габрієлі, що не було похоче на сумні лица других жених, взяв до уст свою люльку, у-бухався і промовив: — Я правдивий комунар. Габрієля, здивована, промовила: Дійсно, такий маленький! Я думаю, що вони родяться у бойцями і тепер їх треба знити всіх, навіть малых.

— Тепер ти бачила його і можна з ним зробити кінець, — сказав Франсуа і кивнув на жовніра.

Але Габрієля попросила його

трохи подождати. Й хотілося продовжити насолоду того легкого й безжурного дня. Вона пригадала собі, що гуляючи недавно підчас ярмарку в Бульонському лісі, бачила буди з висячими глиняними люльками. Молоді люде стріляли до глиняних люльок. Хоч Габрієля де Бонівет була з доброго шляхетського роду, вона любила простонародні гри й забави і тому, як тільки пригадала собі ярмарочну забаву, попросила жениха: — Я хочу навчитися стріляти. Жінка хороброго офіцера національної армії повинна вміти держати зброю в руках. Дозволь мені стріляти до люльки цього малого паля.

Франсуа д'Емонян ніколи ні в чому не відмовив своїй судженій. Він недавно подарував їй дорогий нашийник за трийцять тисяч франків. Чи-ж міг він відмовити такому скромно-

му її проханню? Він взяв криє від жовніра і подав його судженій. Як тільки полонені побачили дівку з криєом, розбіглися і скрилися в другому курті табору. Тільки Поль стояв спокійно з люлькою й усміхався. Габрієля хотіла понасти люльку і, цілюючи, сказала: — Біжи-ж тепер! Я буду стріляти!

Але Поль часто бачив, як люде стріляли із криєв, і тому стояв спокійно на своїй місці. Той д'Емонян з нетерплячки стріляв, а що стріляла перший раз, її хвіла було протистима.

— Люба моя, — сказав Франсуа д'Емонян, — ви ліпше проинуваете серце стрілками, як глиняні люльки кулями. Дивіть, ви убили гаденя, а люлька остала цілою.

Габрієля де Бонівет нічого не відповіла. Бачучи невеличку червону рану, вона трохи силь-

ніше задихала і тудячися до Франсуа, виявила охоту вернути домів, чуючи, що тепер для неї необхідні ніжні ласки жениха.

Недавно я стрінув в Брюсселі старого комунара Пера Лютрека. Я познайомився з ним, і самітний старець подарував мені одиний свій маєток — глиняну люльку, з котрої п'ятьдесять літ тому назад мавий Поль Ру пускав мильні баньки. Саме тоді, як Габрієля де Бонівет травневого дня вбила чотирилітнього повстанця, Пер Лютрек був між полоненими в Люксембурському саді. Майже всіх їх версальці розстріляли. Пер Лютрек остав при живих тому, що деякі папичні стали думати над тим, що чей-же хтось мусить працювати і що гарному Парижеві, який захоже стати ще гарнішим, стануть в пригоді камінярі, те-слі й ковалі. Пера Лютрека

засудили на п'ять років каторги, але він втік з Каєни до Бельгії і приніс зі собою люльку Поля Ру. Він подарував мені її і розказав цілу оцю історію.

Я часто лигну до неї устами сухими від зноби. В ній чуло слід ніжного й невинного подиу, слід мильних баньок, що давно вже приснуло. Але ця чічка малого Поля Ру, вбитого найгарнішою з жінок, Габрієлю де Бонівет, з найгарнішого зі всіх міст, Парижа, говорить мені також про велику ненависть. Шлюючи її, я стараюся не забути на одно: щоби ми не зложили зброї, коли замає білий прапор, як це зробив бідний Люї Ру, і ради всієї життєвої радості не віддалили в ворожі руки форт Святого Вінцентія, на якому ще держався три героїські повстанці і малий хлопчина, що пускає мильні баньки.